

LBRIS

We know
books

Ioan S. Maximilian

Drumul spre Orient

CĂLĂTORIA LIDERULUI
MASONIC DE LA EU LA NOI

Editura Arcana
Timișoara, 2025

Sincere mulțumiri...

Aș vrea să adresez mulțumiri depline D.:R.:F.: Nicolaie Iancu, Pro Mare Maestru al Marii Loji Naționale din România, pentru susținerea constantă, încurajarea discretă și spațiul oferit pentru a mă implica activ în proiectele Orientului Arad din ultimii ani.

Sub conducerea sa exigentă și articulată, Orientul nostru s-a ridicat ca un exemplu de rigoare, vitalitate și coerență. Prezența sa fermă, spiritul organizatoric și atenția la detalii au conturat un climat masonic în care ideile prind contur, iar Loji diverse reușesc să vibreze într-un ritm comun.

Susținerea și încrederea sa au lăsat urme vizibile — un leadership care inspiră și dezvoltă.

Mulțumiri și Fraților mei din RL Sapere Aude 473 – vă mulțumesc că îmi sunteți constant sprijin, provocare și inspirație.

Anii petrecuți în mijlocul vostru m-au făcut să cresc nu doar ca mason, ci și ca om.

Vă mulțumesc pentru încredere, rigoare și loialitate. Alături de voi, Loja a devenit... acasă.

Sapere Aude – și vă mulțumesc că mi-ați reamintit, prin exemplul vostru, ce înseamnă cu adevărat să ai curajul să devii.

Cuprins

Cuvânt înainte	9
din partea P.:R.:F.: Cătălin Tohăneanu, Mare Maestru al Marii Loji Naționale din România	
Precizări importante	11
Scopul cărții, contextul în care trebuie citită, ce este și ce nu este acest volum. Un avertisment frățesc despre tentația de a confunda funcția cu împlinirea.	
Introducere	13
De ce avem nevoie de lideri mai buni în Loji. Cum a apărut această carte și cui se adresează. Cuvântul unui Frate către alți Frați.	
Preambul – Rădăcini și Lumină	15
Scurtă privire spre istoria leadershipului masonic	16
Cum erau formați liderii în masoneria operativă și ce s-a păstrat în cea speculativă.	
Rolul ezoteric al Maestrului Venerabil	21
Un lider nu este doar conducător, ci și punct de echilibru, sursă de lumină și oglindă a armoniei din jurul său.	
PARTEA I — CINE DEVII CA LIDER	
1. Nu ești ales. Ești chemat.	25
Diferența dintre onoare și responsabilitate. Ce înseamnă cu adevărat să fii Maestru Venerabil.	
2. Întâi om, apoi funcție	33
Caracterul liderului masonic. Smerenie, echilibru, ascultare, prezență.	
3. Ego vs. Exemplu	43
Cum devine periculos orgoliul într-o Lojă. Despre putere, poziție și influență autentică.	

4. Slujirea ca formă supremă de conducere	57
Tu servești Loja, nu invers. Cum te pui în slujba fiecărui Frate, nu doar a celor cu care rezonezi.	
5. De la trecut înspre viitor	71
Legătura liderului cu tradiția masonică. Ce moștenim și ce ducem mai departe.	

PARTEA A II-A — CE FACI CA LIDER

6. Transformarea Lojei începe cu tine	77
Cum creezi o Lojă mai activă, mai unită, mai mare decât ai primit-o.	
7. Arta de a crea foamea de masonerie	91
Ce fel de prelegeri ții. Cum stimulezi setea de cunoaștere, de inițiere și ridicare.	
8. Conducere prin influență, nu prin comandă	111
Frații sunt voluntari, nu subalterni. Cum construiești respect și implicare reală.	
9. Etica Masonului	125
Coloana invizibilă care susține întreaga construcție	
10. Mentorare și coaching	139
Cum dezvolți alți lideri. Ce înseamnă mentorarea masonică și coachingul frățesc.	
11. Cum ridici nivelul de gândire în Lojă	165
Listă de teme masonice care trezesc mintea, conectează inimile și cresc Loja.	
12. Oratorul din tine	189
Arta discursului masonic. Vorbitul cu rost, cu ritm și cu inimă.	
13. Medierea conflictelor și păstrarea armoniei	215
Cum gestionezi tensiuni fără a le mătura sub covor. Liderul ca mediator și pacificator.	
14. Reprezentarea Lojei în afară	239
Rolul tău în Orient, Zonă, Obediență. Ce înseamnă să fii ambasador, nu de decor.	
15. Networkingul masonic real	247
Cum creezi punți între Loji, oameni, idei. Cum devii o resursă pentru alții.	

16. Mai mult decât Frați	261
Cum ajuți Frații să crească și profan, nu doar masonic.	
17. Generozitatea care zidește	277
Cum crești prin ce dăruiești.	

PARTEA A III-A — CE LAȘI ÎN URMĂ CA LIDER

18. Cultura organizațională a Lojei tale	289
Valorile pe care le instalezi. Ce rămâne după ce pleci.	
19. Succesiunea sănătoasă	307
Cum pregătești transferul de conducere. Ce se întâmplă după tine.	
20. Leadershipul masonic ezoteric	323
Elemente subtile ale influenței. Symbolismul conducerii. Arhetipul Venerabilului în ritual.	
21. Lecții pe care doar Loja ți le poate preda	337
Despre frustrare, smerenie, viziune și răbdare. Cum te formează această experiență.	
22. Întrebările de la final de mandat	349
Ce ai lăsat? Ce ai crescut? Ce ai inspirat?	
Epilog: Când tu crești, crește și Loja.	357
O provocare personală pentru fiecare Frate care aspiră la conducere.	
Studiu de caz – Renașterea unui Orient Divizat	361
Indicele de Vitalitate Masonică ‘Sapere Aude’	365
Anexa 1 – Instrument de autoevaluare	395
Anexa 2 – Ghid pentru preluarea mandatului de MV	399
Anexa 3 – Ghid de gestionare a conflictului masonic	407
Anexa 4 – Catalog de întrebări vii pentru Loja Masonică	411
Despre autor	415

Capitolul 1 - Nu ești ales. Ești chemat

Există momente în viață care îți dau un titlu. Și există momente care îți dau o chemare. Diferența dintre cele două poate părea subtilă, dar în realitate, ea separă conducătorii autentici de cei care doar ocupă o funcție.

În masonerie, nimeni nu ajunge Maestru Venerabil întâmplător. Cel puțin nu ar trebui să se întâmple asta. Oricât de formale ar părea alegerile, oricât de previzibile ar fi uneori candidaturile, întotdeauna există o acumulare în spate — de ani, de prezență, de contribuție. Și tocmai de aceea, e ușor ca un Frate să creadă că poziția de Maestru Venerabil este rezultatul muncii sale de până atunci. Că este, într-un fel, o încununare, o formă de recompensă.

Dar tocmai aici începe prima și cea mai periculoasă capcană a liderului: convingerea că a ajuns undeva, în loc să înțeleagă că abia acum începe cu adevărat drumul.

Mulți tratează leadershipul ca pe o medalie, dar în realitate este o sabie: te poate răni pe tine și pe cei din jur dacă nu știi să o porți. Nu e merită să impună, ci să deschidă drumuri, să taie prin neclarități și să apere unitatea Lojei. A fi ales nu înseamnă nimic dacă nu simți responsabilitatea chemării.

Funcția onorează doar ceea ce caracterul susține.

Restul e decor. Restul se prăbușește repede.

Când un Frate este investit cu rolul de Maestru Venerabil, în ochii unora poate părea că a câștigat un prestigiu. Dar în realitate, el primește o cruce. E o cruce invizibilă, dar cu greutate reală. Pentru că fiecare întâlnire, fiecare privire, fiecare gest — chiar și tăcerea — lasă urme în Lojă — bune sau rele.

Sunt Frați care, imediat după alegere, devin rigizi și autoritari. Se simt „la conducere” și se comportă ca niște șefi, nu ca lideri. Alții, dimpotrivă, se retrag în pasivitate. Nu iau decizii și nu inspiră pe nimeni. Așteaptă ca Loja să funcționeze de la sine, sperând că prezența lor „la Orient” este suficientă.

Dar Maestrul Venerabil nu este un titlu de onoare. Este o misiune de influență, iar influența adevărată se naște din caracter, nu din poziția pe care o ocupi. Am descoperit asta târziu, după câteva greșeli. Cum trăiești transmite mult mai multe decât ceea ce spui.

Uneori am văzut lideri care inspirau doar prin prezența lor, chiar înainte să vorbească.

Chemarea nu te înalță. Te coboară la slujire.

În masonerie, slujirea înseamnă dăruire conștientă. Când ești Maestrul Venerabil, nu ești în vârful piramidei. Ești în centrul responsabilității. Ești cel care ține Loja întreagă când energiile se fragmentează, cel care aduce claritate când direcția devine confuză.

Această slujire înseamnă să fii ultimul care mănâncă și primul care veghează. Înseamnă să ascuți mai mult decât vorbești și să simți atmosfera din Loja ta chiar și atunci când nu se rostește nimic. Un Venerabil autentic este conectat la ritmul invizibil al Lojei sale. Îi simte neliniștea și îi înțelege oboseala sau entuziasmul.

Slujirea nu este despre a impune autoritate. Este despre a inspira încredere și despre a fi de folos.

Pentru mine, chemarea a adus un amestec de disconfort și transformare. Unul dintre cele mai clare semnale că ai fost chemat cu adevărat este că nu te mai simți confortabil în tine însuși. Începi să simți greutatea cuvintelor tale, responsabilitatea gesturilor tale, impactul prezenței tale. Îți dai seama că nu mai poți funcționa pe pilot automat, că nu mai e loc pentru superficialitate sau orgolii mărunte.

Un lider chemat simte că trebuie să se ridice în propriul său nivel de conștiință mai degrabă decât în ochii Fraților săi. Își asumă rolul pentru că este necesar să facă asta, chiar dacă nu e ușor. E despre asumarea responsabilității față de Frați, nu despre recunoaștere personală.

Chemarea nu vine cu aplauze. Cel puțin în cazul meu nu a venit.

Ți s-a întâmplat vreodată să simți că faci un pas uriaș și totuși nimeni nu aplaudă? Doar liniște. Acea liniște spune mai mult decât orice aplauze.

În cazul meu chemarea a adus mai degrabă întrebări grele și nopți fără somn.

Chemarea m-a împins să mă uit altfel la mine și să caut motivele pentru care am fost pus acolo.

Chemarea aduce o presiune ciudată: simți că trebuie să devii mai mult ca să conduci mai bine.

Întrebarea pe care doar liderii mari și-o pun

La începutul oricărui mandat, în spatele tuturor planurilor, visurilor și intențiilor, există o întrebare care separă funcționarii de vizionari, egoul de chemare, rutina de transformare:

„De ce vreau să conduc această Lojă?”

Dacă răspunsul e legat de imagine, prestigiu, control sau recunoaștere, liderul e deja într-o fundătură.

Dacă, în schimb, răspunsul include cuvinte precum *serviciu, unitate, viziune, creștere*, atunci, acolo începe ceva frumos. Ceva viu. Ceva ce poate rămâne în Loja aceea mult timp după ce mandatul s-a încheiat.

Trei semnale că ai fost ales, dar nu chemat:

- simți că Loja îți datorează ceva pentru anii tăi de activitate;
- aștepti ca Frații să te urmeze doar pentru că ai autoritate;
- te gândești la mandatul tău ca la un punct final, nu ca la o misiune vie.

Trei semnale că ești chemat:

- simți o responsabilitate care te face să vrei să devii mai bun;
- privești fiecare Frate ca pe o lumină care trebuie încurajată;
- știi că nu conduci o Lojă. Conduci destinele vii ale unor oameni în formare.

Poți fi chemat și totuși... să nu fii ales

În viața masonică — la fel ca în viața profană — chemarea nu este întotdeauna urmată de alegere.

Sunt Frați care simt în ei chemarea de a conduce, de a sluji Loja, de a aduce structură și lumină. Se pregătesc, observă, studiază, întrebă. Își construiesc caracterul în tăcere. Dar când vine momentul votului, nu sunt aleși.

Aceasta nu e o nedreptate. E o etapă.

Deoarece *chemarea nu are nevoie de aplauze ca să fie reală*. Nu devine mai autentică dacă e confirmată de alții și nu devine mai slabă dacă e amânată.

Leadershipul autentic nu caută validare. Caută să adauge valoare. Îți spun că validarea mi-a lipsit de multe ori, dar nu m-a ajutat când am primit-o.

Am renunțat să caut aplauze în clipa în care un Frate mi-a spus cu sinceritate: 'Mi-ai schimbat perspectiva'. Acel moment a însemnat pentru mine mai mult decât orice altă apreciere.

Vezi tu, uneori, alegerea Lojei vine mai târziu decât vine chemarea de a servi.

În același timp, este posibil să fii ales — și totuși, să nu fii chemat.

Am văzut oameni aleși cu toate voturile care totuși nu simțeau greutatea rolului.

Acolo apare riscul cel mai mare: un lider ales care nu este chemat poate transforma Loja într-un spațiu de stagnare sau chiar de diviziune.

De aceea, e atât de important să înțelegi:

Alegerea este un act extern. Chemarea este o convingere internă.

Când cele două se întâlnesc, apare influența. Apare transformarea și creșterea.

A fi ales sau chemat nu te face mai bun

Una dintre cele mai subtile și periculoase iluzii care se pot instala într-un lider masonic este ideea că funcția pe care o ocupă îl face cumva superior.

Că dacă Frații l-au votat, înseamnă că are ceva în plus. Că dacă simte o chemare interioară de a conduce, înseamnă că are o înțelepciune aparte.

Dar adevărul profund este acesta: *nici alegerea, nici chemarea nu te fac mai bun. Nu te fac brusc mai înțelept, nici mai matur. Te fac doar mai responsabil.*

Când ești ales, primești încrederea celorlalți. Când ești chemat, simți în tine dorința de a construi și de a-i ajuta.

Nici una, nici cealaltă nu îți dă dreptul să te crezi deasupra.

În masonerie, nu e vorba de cine e cel mai deștept sau apreciat. E despre cine e gata să se pună în slujba celorlalți.

Am văzut că nu cei mai străluciți ajung să conteze, ci cei care aleg să se așeze jos și să servească.

Adevăratul Maestru Venerabil nu se compară cu Frații lui. Nu își măsoară influența prin grad, vechime sau recunoaștere.

Se remarcă prin liniștea pe care o aduce. Prin întrebările pe care le pune. Prin modul în care transformă Loja, fără să atragă atenția asupra propriei persoane.

Un lider masonic care a înțeles ce înseamnă chemarea nu mai stă să se întrebe dacă e mai bun ca ceilalți.

Întrebarea care te arde, de fapt, e mult mai simplă: *am fost azi acolo, prezent, pentru Loja mea?*

În Loja mea, am învățat că nu e nevoie să fii deasupra ca să vezi clar. Cei care conduc cu adevărat se uită atent la ceilalți și le simt pulsul.

Loja nu te schimbă. Doar scoate la iveală ce era în tine..

A fi chemat nu înseamnă că ești gata. Înseamnă că ești pregătit să începi un nou proces de maturizare. Iar a fi ales nu garantează că vei reuși — îți oferă doar un context în care caracterul tău va fi testat, scos la lumină și evaluat nu prin vorbe, ci prin reacții, decizii și tăceri grele.

Și poate aici se ascunde una dintre cele mai importante realități despre leadershipul masonic, pe care puțini o rostesc cu claritate: *Loja nu te face alt om. Îți scoate la iveală ce aveai deja în tine, fie bun, fie mai puțin plăcut.*

Mi-aș fi dorit să fie altfel, dar adevărul e că de multe ori mi-a scos la suprafață fix părțile pe care le evitam.

Un Frate care primește funcția de Maestru Venerabil, dar care nu și-a clădit mai întâi caracterul, va ajunge să ducă Loja în direcția în care deja mergea el însuși, chiar dacă nu și-a dat seama. Funcția nu schimbă pe nimeni. Doar îl arată exact cum e și îi face calitățile sau lipsurile mai vizibile..

Dacă în interiorul lui există claritate, disponibilitate reală de a asculta și de a sluji, atunci acele calități vor deveni vizibile în fiecare decizie, în fiecare prelegere, în fiecare mod în care gestionează tensiunile sau cultivă armonia. Dar dacă în el se ascund nevoi nerezolvate de validare, dorința de control, tendința de a diviza Loja în cercuri preferențiale sau orgolii bine mascate, atunci *locul la Orient nu îl va disciplina. Îl va trăda.*

Orientul nu te transformă brusc în lider. El doar scoate la lumină ce erai deja, cu bune și cu lipsuri.

Prima dată când am stat acolo, sincer, tremuram de emoție.

Mi-am dat seama că Lumina care pornește de la Orient nu vindecă slăbiciunile — le scoate la suprafață.

Nu maschează lipsa de viziune și nici nu te transformă — ba mai mult, te expune în fața celor pe care ești chemat să-i conduci.

A fi la Orient este o invitație tăcută la luciditate. Este acel moment în care trebuie să te întrebi sincer *dacă ești pregătit să susții greutatea funcției fără să o transformi în platformă pentru propriile nesiguranțe.*

Un Maestru Venerabil nu devine lider fiindcă a fost ales. Devine lider deoarece a cultivat, cu răbdare și conștiință, o esență de om demn de urmat — cu mult înainte de a fi chemat sau vizibil.

Iar Loja, prin funcția oferită, nu îl face mai bun. Îl face mai mare și mai vizibil. Iar *ce e mare, dar lipsit de profunzime, devine instabil.* Tocmai de aceea, în masonerie, conducerea ar trebui să se sprijine pe formare, nu pe alegeri.

Simbolismul tăcut al Orientului

Dacă alegerea este un act vizibil, iar chemarea, o realitate interioară, atunci poziționarea la Orient adaugă încă o dimensiune: *responsabilitatea vizibilității.* Pentru că în masonerie, Orientul nu este un colț al Templului, și nici o simplă locație ritualică. Este *locul de unde pornește Lumina, izvorul ordinii și al începutului conștient.* Este locul din care începe Lucrarea și înspre care se întorc privirile când totul pare să își piardă sensul.

Așezarea la Orient, mai ales în Scaunul de Maestru Venerabil, este o *chemare la responsabilitate* și la echilibru într-o construcție vie — Loja ta.

Nu conduci doar pentru că ai fost ales, ci pentru că vrei să fii un canal prin care Lumina ajunge la Frați. Ți s-a dat putere, dar și un spațiu de slujire și transformare, pentru tine și pentru cei pe care îi conduci.

A fi la Orient înseamnă să înțelegi că *Lumina nu te onorează. Te obligă.*

Funcția în sine nu te ridică, iar felul în care alegi să te porți în ea îți arată cine ești. Prima dată când am urcat la Orient, am simțit o greutate în piept. Nu era mândrie, cum poate m-aș fi așteptat înainte. Era responsabilitate.

Mi-am dat seama că Lumina nu te separă de Frați. De fapt, te cheamă să îi ajuți și să îi inspire.

Dacă ai fost ales doar ca să fii văzut, dar nu te simți chemat să luminezi — atunci, prezența ta în acel loc devine o formă de umbră. Dar dacă ai înțeles cu adevărat de ce te afli acolo, atunci fiecare gest, fiecare cuvânt, fiecare decizie devine un act de reflecție a unei Lumini mai mari decât tine însuși.

De aici pornește o altă linie de reflecție: cum se simte această Lumină în relațiile din fiecare zi.

Iar poate cea mai tăioasă lecție a simbolismului masonic este aceasta: *nu poziția din Templu determină măsura liderului, ci felul în care acea poziție îl transformă pe cel care o ocupă.*

Am văzut că Orientul nu m-a făcut mai bun. Doar a arătat cine eram deja și ce îmi lipsea.

Și de aceea, leadershipul masonic adevărat nu poate porni niciodată doar din alegeri și nu poate fi susținut doar de tradiție. El se cere a fi întemeiat pe chemare profundă, pe conștiința că ai fost așezat acolo *ca să-ți reprezinți Frații în fața Luminii și nu pentru a conduce cu autoritate.*

Pentru a merge înainte cu discernământ și iubire de adevăr.

Un exemplu real

Bro. Richard Eve – influența tăcută a caracterului

Istoria masonică nu duce lipsă de oameni care au ocupat funcții. Dar ceea ce rămâne cu adevărat în conștiința unei Loji, a unei Obediențe sau chiar a unei epoci este influența tăcută și durabilă a acelor care au înțeles că:

A fi ales e începutul unei responsabilități care se poartă cu demnitate și grijă față de cei pe care îi conduci.

Un astfel de om a fost Bro. Richard Eve (1831–1900), Maestru Mason britanic, contabil de profesie, publicist și susținător fervent al educației masonic-caritabile.

Între 1887 și 1900, timp de 13 ani, el a fost Mare Trezorier al Marii Loji Unite a Angliei. Mandatul său nu a însemnat prestanță publică sau autoritate administrativă. A însemnat rigoare, încredere și, mai ales, dăruire. Bro. Eve și-a trăit rolul ca pe o datorie vie, iar calitățile sale de caracter — blândețe, modestie, integritate și loialitate constantă — au stat la baza unei reputații care a depășit granițele oricărei funcții temporare.

Cea mai vizibilă formă a influenței sale s-a manifestat prin activitatea sa susținută în sprijinul „Royal Masonic Institution for Boys”, instituție de caritate destinată educării băieților orfani ai Fraților. În anul morții sale, 1900, instituția a înregistrat un record absolut de donații: 83.700 de lire sterline, o sumă uriașă la acea vreme.

Nu te face să te gândești ce ar însemna azi o astfel de sumă?

Ei bine, estimările istorice plasează această valoare, raportată la inflația cumulată, la peste 11,5 milioane de lire sterline azi. Iată o dovadă nu doar de eficiență financiară, ci de capacitate de a inspira încredere, loialitate și generozitate la scară mare.

Dar mai presus de cifre și funcții, ceea ce rămâne relevant pentru orice Maestru Venerabil de azi este lecția profundă a exemplului său: Richard Eve nu a fost transformat de funcția pe care a primit-o.

El și-a format caracterul în tăcere, iar funcția i-a amplificat influența. Nu a impus idei prin autoritate. Le-a trăit consecvent și cu blândețe.

Poate l-au ales pentru cunoștințe, dar oamenii l-au urmat pentru felul său de a fi. A stat într-o funcție vizibilă. Dar nu a privit-o ca pe un motiv de mândrie personală, ci a folosit-o ca ocazie de a dăruia mai mult. A gestionat resursele Fraților. Dar, mai important, a reflectat în gestiunea lor spiritul de slujire și demnitate pe care orice lider masonic ar trebui să îl manifeste.

Loja nu l-a schimbat. L-a scos la lumină. Iar ceea ce s-a văzut... a fost o esență integră și discretă — exact ceea ce chemarea unui lider autentic cere, indiferent de secol sau Obediență.

Un adevăr pe care doar liderii maturi îl acceptă

În final, adevăratul lider masonic nu strălucește prin poziție. Strălucește prin prezență și prin alegeri care îi ajută pe oameni să crească.

Poate că Loja te-a ales. Dar întreabă-te sincer... Ai fost tu chemat, în interiorul tău, să devii liderul de care Loja ta are nevoie?

Capitolul 2 - Întâi om, apoi funcție

Caracterul liderului masonic

Înainte de a fi Maestru Venerabil, ești Frate. Și înainte de a fi Frate, ești om.

Această ordine aparent banală este, de fapt, una dintre cele mai profunde lecții ale leadershipului masonic. Pentru că, dacă înăuntrul tău nu există omenie, integritate, echilibru și respect sincer față de ceilalți, orice funcție pe care o primești va deveni o amplificare a vidului, nu o consolidare a valorii.

Masoneria nu caută perfecțiune. Caută autenticitate. Și de aceea, un lider masonic nu trebuie să fie fără greșală, dar trebuie să fie fără mască. Nu i se cere perfecțiune dar i se cere onestitate deplină. Să fie un exemplu viu al valorilor Lojei: modestie, disciplină, claritate și inimă deschisă.

Înainte de orice decizie, orice prelegere, orice inițiere sau ridicare, frațele care ocupă scaunul din Orient trebuie să se întrebe *ce fel de om a devenit* și cum poate folosi asta în interesul Fraților.

Funcția nu te face mai bun.

Doar arată cine ai fost, de fapt, tot timpul.

Îți spun asta pentru că am simțit-o pe pielea mea, și nu a fost mereu plăcut să văd cine eram de fapt. Există un mit tăcut care circulă în mintea multor lideri: ideea că atunci când vei primi o funcție, vei deveni mai serios, mai atent, mai responsabil. Că te vei „ridica la nivelul rolului”. În realitate, foarte rar se întâmplă asta.

Într-o funcție, nu devii lider. Acolo se vede dacă ești unul. Ți se văd motivația, limitele, fricile, mândria sau altruismul. Funcția e ca o lumină puternică — dacă ai construcție interioară bună, o face vizibilă. Dacă nu, începe haosul.

Iar în masonerie, unde totul este ritualizat, încărcat de simboluri, susținut de tăcere și contemplație, funcția este o lupă. Nu te construiește ca lider. Ea doar îți face vizibilă esența — calitățile sau golurile.